

R

REVEIL-SERIE

HOE VAST EN ZEKER
IS GODS BELOFTE!

THEODORUS AVINCK

No. 548

OKTOBER 2018

THEODORUS AVINCK

Theodorus Avinck werd in 1740 geboren te Amsterdam. Hij was de zoon van Theodorus Avinck en Johanna de Kraly. In 1765 trouwde hij met Petronella du Pré; zij gingen wonen in De Bilt. Daar is Avinck een aantal jaren ouderling geweest.

In 1777 verhuisde het echtpaar naar Utrecht. Ook hier diende hij de gemeente als ouderling. Hij ging voor in de onderlinge bijeenkomsten die op gewone weekdays werden gehouden, met goedvinden van de kerkenraad. Als oefenaar sprak hij dan een stichtelijk woord over een tekst of een bijbels onderwerp. In dat kader mag hij in één adem worden genoemd met ouderlingen zoals Lambertus Myseras en Justus Vermeer.

In 1780 werd zijn vrouw van hem weggenomen. Enige tijd later is hij hertrouwd, maar dit huwelijk duurde niet lang. Hij overleed na een kort ziekbed op 14 januari 1782.

Zijn verhandelingen werden zeer gewaardeerd door zijn vrienden. Op hun aandringen werden ze uitgegeven in totaal drie bundels, resp. in de

jaren 1779, 1780 en 1787.

Deze verhandelingen werden in 1843 herdrukt en uitgegeven in twee delen: ‘Bundel van Praktikale Verhandelingen over eenige Schriftuurteksten’ door Theodorus Avinck, Th Z.

De ‘verhandeling’ die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands uit de bovengenoemde ‘Bundel van Praktikale Verhandelingen over eenige Schriftuurteksten’, 5e druk, Amsterdam 1855. Het is de zesde preek uit het eerste deel, een nabetrachting op het Heilig Avondmaal. De oorspronkelijke titel is: ‘Het geloof van de aartsvader Abraham als voorbeeld tot navolging’. Avinck heeft nog twee verhandelingen gehouden over deze tekst. Die volgen mogelijk later.

HOE VAST EN ZEKER IS GODS BELOFTE!

door

THEODORUS AVINCK

*“En hij heeft aan de beloftenis Gods niet
getwijfeld door ongelooft; maar is gesterkt
geweest in het geloof, gevende God de eer.”*
Romeinen 4:20 (1^e verhandeling)

‘Leringen wekken, maar voorbeelden trekken.’
Dit is een algemeen en heel bekend spreek-
woord, dat ook door de ervaring meermalen als
waar wordt ervaren. Wat roept sterker op tot na-
volging dan het goede voorbeeld van anderen?
Het is daarom ook een vrij algemeen gebruik
dat men zich op voorbeelden beroept om de
waarheid van iets nog eens nader te bevestigen
- voorbeelden die tegelijk op het belang van
deze waarheid wijzen. Het is overigens wel
waar dat wij ons in ons leven niet zozeer op
voorbeelden moeten richten maar op wetten.

Toch mogen veel voorbeelden gezien worden als een richtsnoer om na te volgen, maar dan moeten het wel voorbeelden zijn die volkomen met Gods wet overeenstemmen en waaraan God Zélf het getuigenis geeft dat zij Hem behagen. Zo'n uitmuntend voorbeeld is ook Abraham, de vader van de gelovigen. Hij steekt als de grootste ceder boven alle andere bomen van geloofshelden uit, en daarom kan hij ook door allen het best gezien worden. Het is dan ook geen wonder dat Paulus het voorbeeld van Abraham aanhaalt. Hij wil namelijk krachtig het belangrijke leerstuk bevestigen van Gods genadige rechtvaardiging van de zondaar alléén uit het geloof en zónder de werken van de wet. Hij wil dit leerstuk ook zuiveren van de laster alsof het een nieuw element in de leer zou zijn. Abraham is namelijk door het geloof alleen gerechtvaardigd, toen hij nog 'in de voorhuid', dus onbesneden was.

Dat is de belangrijkste inhoud van dit vierde hoofdstuk uit de brief aan de Romeinen. Daarin behandelt de apostel de zaak zó dat hij in de eerste 22 verzen het voorbeeld van deze

belangrijke aartsvader aanhaalt. Vervolgens geeft hij in de verzen 23 tot 25 de reden aan waarom hij zich juist op dit voorbeeld beroept, met voorbijgaan van andere.

In de eerste negen verzen haalt de apostel het voorbeeld van Abraham in het algemeen aan. Bovendien werpt hij er een helder licht op door de zaligspreking die David, de man naar Gods hart, uitspreekt over mensen als Abraham (vs. 6-8). Vervolgens breidt hij zijn betoog nader uit om het leerstuk dat hem zo na aan het hart ligt - de vrije rechtvaardiging van de zondaar - te bevestigen. Hierin gaat hij zo te werk, dat hij eerst aantoonst dat deze vrije genade zich zowel uitstrekt tot de heidenen als tot de Joden. Abraham werd toch de 'vader van alle gelovigen' genoemd, zowel van hen die uit de heidenen afkomstig waren als van de Joden (vs. 10-13). Daarna wijst hij aan hoe Abraham de belofte alleen door het geloof ontvangen en aangenomen heeft (vs. 14-22). Hij kon werkelijk niet door de wet gerechtvaardigd worden (vs. 14-15); het kon alleen door het geloof. Dat dit zo was, bewijst de apostel in vers 16; en hij geeft er de redenen bij, die hij

haalt uit de manier waarop Abraham het geloof beoefent (vs. 17-21), en uit de handelwijze van de Heere in deze zaak (vers 22).

Er zijn veel krachtige bewijzen van Abrahams geloof die hier door de apostel gegeven worden. Onder die valt heel sterk op dat onze geloofsheld ondanks alle tegenstand van binnen en van buiten door alle beletselen heendringt en vast en onwrikbaar heeft vertrouwd op Gods beloften. Hij bleef standvastig te midden van alle stormen en golven. *Hij heeft aan de belofenis Gods niet getwijfeld door ongelooft*. Ons tekstvers, vers 20, stelt de bijzondere voortreffelijkheid van Abrahams geloof voor ons dus in een helder daglicht.

De inhoud hiervan leek mij heel geschikt voor de omstandigheden van deze tijd, nu God in de gehouden bediening van het Heilig Avondmaal opnieuw tot ons gekomen is met Zijn beloften, die Hij ons verzegeld en bezworen heeft.

Terecht mogen wij ons afvragen hoe wij onder de bediening van het Avondmaal gesteld waren. Hebben wij niet getwijfeld door ongelooft? Of zijn we versterkt in het geloof? Hebben wij

God daarvan de eer gegeven? Zijn we dus in de voetstappen van Abraham getreden, of was juist het tegendeel het geval? Als het de Heere behaagt met Zijn genade en Geest onder ons en in ons te werken, dan zou deze prediking kunnen dienen om ons te beproeven en te onderscheiden van de wereld, maar ook om ons op te wekken Abrahams geloof na te volgen. God geve ons daartoe Zijn hulp en zegen.

Bij de bespreking van de betekenisvolle tekst die u voorgelezen is, wil ik als volgt te werk gaan. Ik wil eerst de tekst verklaren zoals ze naar de bedoeling van de apostel op Abraham betrekking heeft, en daarna wat uitvoeriger ingaan op de hoofdzaak die ons daarin geleerd wordt. In de verklaring van de tekst wil ik u bepalen bij deze twee zaken:

1. Bij de belangrijkste zaak waar het in Abrahams geloof om ging: het was *de belofte van Gods*.
2. Bij de wijze waarop de aartsvader hiermee werkzaam was: *hij heeft niet getwijfeld door ongeloof, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer.*

1.

De heerlijke en verblijdende zaak waar het in het geloof van Abraham om ging, was de belofte van God. Werkelijk, mijn vrienden, alleen de beloften van God zijn de echte en eigen voorwerpen van het geloof.

Het is niet onze staat voor God of onze betrekking tot Hem, en het is evenmin de genade die de Heere door Zijn Geest in ons gewerkt heeft. Dat zijn meer zaken van ons gevoel, onze bevinding en ons genieten van God dan van het geloof. De in ons gewerkte genade kan en mag nooit het voorwerp van ons geloofsvertrouwen zijn. Abraham vertrouwde niet op de door hem ontvangen genade, maar op de belofte van God - die alleen was het voorwerp van zijn geloof.

Het is wel zo dat alles wat God in algemene zin gesproken heeft, een voorwerp is van het geloof. De waarschuwingen, vermaningen, voorzeggingen en geboden van God zijn evenzeer voorwerpen van het geloof als Zijn beloften, voor zover wij althans de waarheid en zekerheid daarvan kennen en erkennen door het geloof.

Maar strikt genomen is de belofte het eigenlijke voorwerp van het rechtvaardigende geloof. Daarom zegt onze Heidelbergse Catechismus terecht in het antwoord op vraag 22, dat het grote voorwerp van het geloof alles is *wat ons in het Evangelie beloofd wordt*. Het geloof heeft alleen met het Evangelie te maken. Professor Witsius¹ merkt terecht op: ‘Het Evangelie bestaat, nauwkeurig gesproken, alleen uit loutere beloften van genade en heerlijkheid.’ Het geloof is dus werkzaam met de beloften; en zo was het ook bij Abraham. Aan Abraham waren grote, vele en dierbare beloften gedaan. Dat waren niet alleen beloften die hij samen had met allen die onder de bediening van het verbond leven - de beloften namelijk van het genadeverbond. Maar aan Abraham waren heel in het bijzonder beloften geschonken, die hem in zijn eigen persoon raakten; beloften waarop de Heere hem ook had doen hopen. Hij was bijzonder begunstigd met deze drie heerlijke beloften, namelijk:

1 Herman Witsius (1636-1708) was een belangrijke en gezaghebbende, gereformeerde theoloog in de tweede helft van de 17^e eeuw. Hij was hoogleraar in Franeker en later in Leiden.

- a. Hem zou een zoon uit Sara geboren worden; en uit deze zoon zou een ontelbare menigte van nakomelingen geboren worden (Genesis 13 en 15).
- b. Het land Kanaän zou zijn eigendom en erfelijke bezitting zijn. Zie dezelfde hoofdstukken uit Genesis.
- c. Het gezegend Zaad zou uit zijn lendenen voortkomen (Genesis 22:18). De apostel Paulus zegt in Galaten 3: ‘God sprak niet van de zaden als van velen, maar als van één, welke is Christus’ (vers 16).

Omdat deze drie beloften heel nauw met elkaar samenhangen, willen wij de twee laatste hier niet uitsluiten. Maar we denken wel dat in onze tekst in het bijzonder op de eerste belofte gewezen wordt. Het verdient vooral onze aandacht dat deze beloften aan Abraham gedaan werden in omstandigheden die wat tijd en situatie betreft heel geschikt waren om het geloof van de aartsvader op de proef te stellen. Er moest immers nog een lange tijd verlopen vóór de beloofde zaken werkelijkheid zouden worden, want de eerste belofte werd pas na 25

jaar vervuld, de tweede na 400 jaar en de derde na 2000 jaar. Op zichzelf was dit lange uitstel al een heel zware beproeving. De ondervinding leert immers dat de uitgestelde hoop het hart krenkt.

Maar er kwamen nog veel meer en grotere bezwaren die zijn geloof konden belemmeren. Want wat de eerste belofte betreft, Sara was oud en bedaagd, en ver boven de tijd van het moederschap. De moeder was al in haar gestorven, en bovendien was zij altijd onvruchtbaar geweest. Abraham was bijna 100 jaar. Hij was verzwakt, zijn lichaam was als het ware gestorven. Wie kon denken dat uit deze mensen nog een zoon zou geboren worden? Werkelijk, als er ooit een reden was geweest om niet te geloven, dan was dit zeker voor Abraham zo.

Wat de tweede belofte betreft, toen die gedaan werd, bezat de aartsvader nog geen voet grond in het beloofde land. Het werd bewoond door machtige en strijdbare volken, en Abraham woonde daar als vreemdeling. Welke waarschijnlijkheid was er dat ditzelfde land aan

hém, als zijn erfelijke bezitting, zou gegeven worden?

En dan de derde belofte. Tegen deze belofte kwamen dezelfde bezwaren op als tegen de eerste, want als de eerste belofte zou vervallen, kon de laatste nooit vervuld worden. Ik zeg dus nogmaals: als het ongeloof ooit voedsel had, en als het geloof ooit vele bezwaren op zijn weg vond, dan was het wel in dit geval.

2.

Maar hoe gedroeg de geloofsheld Abraham zich? Raadpleegde hij zijn verduisterde verstand? Gaf hij gehoor aan al die aan te voeren bezwaren? Zocht hij voedsel voor het ongeloof? Nee, het was ver van hem om God op die manier te ontteren en zijn eigen ziel te pijnigen.

Hij heeft, zei Paulus, aan de beloftenis Gods niet getwijfeld door ongeloof, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer.

Zoals u zult zien, wordt hier op twee manieren gesproken.

Er wordt (a) op een ontkennende manier gesproken: *Hij heeft aan de beloftenis Gods*

niet getwijfeld door ongeloof. Maar er wordt (b) ook bevestigend gesproken: Maar [hij] is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer.

a. Wij weten dat het ongeloof de vijand is van God en onze zaligheid. Het is die kwade eigenschap waarmee wij allen helemaal doortrokken zijn, sinds Adams verbondsbreuk. Daardoor aanvaardt men Gods belofte niet, maar ontkent en loochent men de zekerheid ervan; ja, men wantrouwt en verwerpt de hele belofte. Dit ongeloof heerst niet alleen ontzaglijk sterk in allen die nog niet wedergeboren zijn, maar het probeert ook nog kracht uit te oefenen in werkelijk begenadigde mensen. Het ongeloof houdt stand in mensen die werkelijk genade kennen, want zelfs de besten onder hen zijn mensen bij wie niet alleen geest maar ook vlees gevonden wordt. Dit ongeloof is de belangrijkste oorzaak, de stimulans en de kracht van de verdorvenheid, net zoals het geloof de belangrijkste kracht is in het geestelijke leven. Niets is zo schadelijk voor de ziel en zo godonterend als deze bittere

wortel, die gal en alsem in zich heeft. De vrucht daarvan is de twijfel.

Het grondwoord voor 'twijfelen' is zoals kenners van de taal duidelijk maken, van groot belang. Het betekent oorspronkelijk: over een bepaalde zaak een van anderen verschillend oordeel hebben of vellen. Daardoor wordt het al snel in verband gebracht met debatteren en zelfs redetwisten. Beide werkwoorden werpen een eigenaardig licht op het twijfelen aan Gods beloften.

Als men heen en weer geslingerd wordt, twijfelt men immers vanwege het ongeloof aan Gods beloften. Dan durft men niet vaststellen dat de waarheid en zekerheid van de belofte, zó sterk de almacht en de wijsheid van God openbaren, dat men nauwelijks anders kan doen dan de belofte gelovig omhelzen. Maar tegelijk is er de andere kant, want hier komen heel veel bedenkingen tegenop, die hun grond hebben in het besef van eigen onwaardigheid en slechtheid. Bovendien is de beloofde zaak zó groot en belangrijk, en het is toch ook onwaarschijnlijk, ja onmogelijk dat er in God twee beweegredenen zijn. Dit veroorzaakt

grote twijfel en allerlei bedenkingen in het hart. Men weet niet waar men zich aan houden moet. Men wordt heen en weer gedreven, ‘want die twijfelt’, zegt Jakobus, ‘is een baar der zee gelijk’.

Men ziet deze twijfel heel duidelijk in de Emmaüsgangers, zoals in Lukas 24 beschreven is. Maar zo was het niet bij Abraham! Hij werd niet heen en weer geslingerd door de onwaarschijnlijkheden die zich aan hem voordeden. Volgens vers 19 lette hij daar zelfs niet op.

De twijfel wordt ernstiger als men aan al die bezwaren ruimte geeft en ze als het ware voedt. Dan krijgen die bezwaren zoveel gewicht dat men Gods belofte gaat wantrouwen. Zo was het bij het volk Israël, want Psalm 78:22 luidt: ‘Omdat zij in God niet geloofden, en op Zijn heil niet vertrouwden.’ Maar zó was het beslist niet bij onze geloofsheld Abraham. Hij schortte zijn oordeel op en nam zijn gedachten gevangen. Hij geloofde op hoop tegen hoop (vs. 18).

De twijfel wordt heel ernstig als men ertoe overgaat om met de Almachtige te twisten. Zo kan men in onze tekst ook lezen: ‘Hij heeft tegen de belofte van God niet getwist door ongeloof.’ Het woord ‘aan’ wordt immers meermalen door ‘tegen’ vertaald, zoals in Lukas 12: ‘En een ieder, die enig woord spreken zal tegen de Zoon des mensen...’ (vers 10). Men gaat twisten als men alle mogelijke bezwaren opzoekt die tegen de beloften kunnen worden ingebracht. Dat doet men ook als men die bezwaren goedpraat en alles naar voren brengt wat maar mogelijk is om het ongeloof te voeden. Maar Abrahams handelwijze was totaal anders. Hij was er geen vijand van om helder te redeneren, maar dat was bij hem geen ongelovig redeneren; het was geen twisten tegen de beloften. Hij kon niets inbrengen tegen de waarheid, maar wel ervóór. Als hij al redeneerde, dan was het een gelovig en godzalig redeneren. Hij dacht en sprak vanuit Gods macht en trouw, zoals Hebréeën 11:17-19 ons voorhoudt. Er is niets, mijn vrienden, dat God méér onteert en onze ziel méér benadeelt dan het twijfelen door ongeloof. Daardoor stopt

men immers de fonteinen van Gods getuigenis dicht, zoals een dichter ergens zegt:

*Zo stopt men de rivieren Gods
en wordt door ongeloof ook trots;
zo stopt men al de heilfonteinen,
die sprengen der wellusten vloed;
zo gaat men Gods beloft' verkleinen,
en troebel maken met de voet.*

Wat was de aartsvader daarom gelukkig dat hij door genade voor deze gestalte van het ongeloof bewaard bleef!

Er is hier echter iets wat we niet onopgemerkt voorbij moeten laten gaan. Het woord 'twijfelen' staat namelijk in de lijdende vorm. Het kan dus gelezen worden als: hij werd niet twijfelende of twistende tegen de belofte door ongeloof. Dit laat goed zien wat het ongeloof nu eigenlijk is, want het verleidt een mens tot twijfel. Het ongeloof hitst de ziel net zo lang op totdat ze aan het twijfelen gebracht wordt, wat leidt tot een twisten met God.

b. Maar bij aartsvader Abraham vond het tegenovergestelde plaats, want hij *is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer.*

We weten dat het geloof een aannemen is van Gods getuigenis en een stil vertrouwen daarop. Dit geloof kan zwak of sterk zijn, naarmate het ongeloof en de twijfelingen meer of minder kracht uitoefenen. Geloof en ongeloof blijven beide tegenover elkaar staan in de besten van Gods kinderen, want hun natuur is niet alleen geestelijk maar ook vleeselijk. Naarmate het geloof verzwakt wordt, is het ongeloof sterk. We hebben gezien dat Abraham niet twijfelde aan Gods beloften door het ongeloof; de oorzaak daarvan is dat hij gesterkt werd in het geloof.

De geleerde theologen maken ons duidelijk dat het grondwoord dat door het werkwoord ‘sterken’ is vertaald, zoiets betekent als: iemand krachten en vermogens geven, die hij zelf niet heeft. Daarmee kan iemand alle aanwezige bezwaren en moeilijkheden overwinnen en is hij in staat om zijn werk te verrichten in de positie waarin hij gesteld is. Zo werd ook Abraham gesterkt in het geloof.

Men kan dit op twee manieren opvatten.

1. Hij is gesterkt door het geloof; hierbij is het dierbaar geloof dus zélf een kostelijk middel tot versterking. Dat is volkomen terecht, want wat geeft er nu méér sterkte dan het geloof? Het geloof geeft zich geheel en al over aan de onwankelbare trouw van een algenoegzame en almachtige God. De gelovige doet dat met een volkomen overgave, en dat geeft kracht en sterkte. Het geloof leeft en teert immers op de beloften, en haalt daaruit voedsel en kracht. Het geloof wordt wel vergeleken met een wortel. Paulus spreekt in Kolossenzen 2:7 over het geworteld zijn in het geloof. Evenals een wortel staat het geloof als het ware in vette grond. Een wortel trekt al de vruchtbaarheid door zijn vezels naar zich toe en wordt daardoor steeds dikker en steviger. Ja, hij wortelt zich hoe langer hoe vaster in de bodem. Zo is het ook met het geloof, want dat haalt voortdurend voedsel uit de beloften en wordt daardoor sterker en vaster. Het geloof ontvangt steeds meer toevoer van geestelijk voedsel, waardoor de ziel meer en meer gesterkt wordt in het geloof. Het geloof is de band die

Christus en de ziel verenigt. Door het geloof haalt men zijn voeding uit het gezegende Verbondshoofd, uit Wiens volheid men door het geloof genade voor genade ontvangt. Het is ook het geloof dat de wereld overwint, het hart reinigt en de overwinning behaalt over alle vleeselijke redeneringen en bedenkingen van het verdorven verstand.

Abraham nu werd gesterkt door het geloof. Zijn geloof zag op Gods deugden en volmaaktheden. Hij sterkte zich net als David in de Heere, zijn God. Hij drong door het geloof door alle moedbenemende moeilijkheden heen - moeilijkheden die van binnen en van buiten op hem af kwamen. Met één woord, Abraham voedde zich met getrouwheid zoals Psalm 37:3 zegt, of zoals onze kanttekenaars zich over die plaats uitlaten: 'Hij weidde zich met Gods beloften'. Dat betekent: men wordt gevoed en onderhouden door het overdenken van Gods trouwe beloften, die nooit falen. Het geloof zélf is hier dus het middel ter versterking, waardoor Abraham versterkt werd om niet te wankelen door ongelooft.

2. Maar men kan het ook opvatten zoals onze geachte Statenvertalers doen, want zij vertalen: *[hij] is gesterkt geweest in het geloof*. Dan betekent het dat de Heere de genade van het geloof dat in Abraham gewerkt was, op zo'n manier versterkte dat hij daardoor gefundeerd werd in het geloof (zie ook Kolossenzen 1:23). De Heere is immers de sterkte van Zijn volk, Die deze sterkte maar te gebieden heeft. Abraham was bevestigd in het geloof (Kolossenzen 2:7) en ten volle verzekerd. De Heere had zijn geloof versterkt door uitwendige middelen te gebruiken, door een veelvuldige herhaling van de beloften, door steeds vernieuwde toezeggingen, en door ten slotte deze beloften met een eed te bevestigen. Wat is het een laag neerbuigende goedheid van God dat Hij met een eed tussenbeide kwam om Abraham nog veel overvloediger bewijs te geven. Daardoor zou deze erfgenaam naar Zijn raad des te sterker vertroosting ontvangen (zie Hebréeën 13). En alsof dit alles nog niet genoeg was, gaf de Heere hem het teken en zegel van de besnijdenis, tot versterking van zijn geloof. Op deze wijze versterkte God

Abrahams geloof door middel van Zijn Woord, door Zijn eed en door het zegel van Zijn verbond. Deze uiterlijke middelen zouden op zichzelf echter vruchteloos gebleven zijn, als de Heere daarbij ook Zijn inwendige genade niet geschonken had. God versterkte het geloof van de aartsvader op een innerlijke wijze doordat Hij door Zijn Geest voortdurend het geloof schonk en vernieuwde. Dat geloof werkte God in Abraham als een gave van levendmaking, toen hij in Ur der Chaldeeën nog dood was in zonden en misdaden. Maar Gods Geest zette het goede werk dat in hem begonnen was, ook voort en voltooide het door licht te verspreiden over datgene wat hij geloofde. Daardoor werd Abraham verlicht en werd het vermogen om te geloven tot leven gebracht door de genade die hij ontving en die in hem werkte. Als de ziel dat licht en die kracht ontvangt, kan zij geloven en dan wordt zij gesterkt in het geloof. Door die voortdurend vernieuwde en herhaalde geloofsoefeningen werd Abraham ook gesterkt in zijn geloof. Wij hebben zojuist gehoord dat het geloof meermalen bij een wortel vergeleken wordt,

en dat is inderdaad een heel goed passend beeld. Het gaat immers om de wortel van het geloof die al haar vruchtbaarheid trekt uit de vette grond waarin de Wortel staat, namelijk Christus in de beloften. Naarmate de gelovigen zo geloven mogen, wordt de wortel steviger en neemt de omvang toe; ze wortelt dieper in de bodem van de beloften en ontvangt meer vastheid. Hoe meer vastheid er is, hoe meer het geloof geoefend wordt; en des te meer wordt het geloof ook versterkt.

Abraham werd dus gesterkt in het geloof. Welnu, dan is het geen wonder dat hij *God de eer gaf*, zoals Paulus er bijvoegt. Er is immers niets wat God méér onteert dan het ongeloof. Daardoor wordt het ongeloof in de Heilige Schrift ook steeds aangewezen als de grootste zonde. De Heere betuigt daarover dan ook Zijn grootste ongenoegen, zoals in Psalm 78: ‘Daarom hoorde de HEERE en werd verbolgen; en een vuur werd ontstoken tegen Jakob, en toorn ging ook op tegen Israël’ (vers 21). Waarom? Dat wordt ons duidelijk vanuit vers 22: ‘Omdat zij in God niet geloofden, en

op Zijn heil niet vertrouwden.’

Wat was de reden van het oordeel over Mozes en Aäron dat zij Kanaän niet mochten binnenkomen? Het was het ongeloof. ‘Omdat gij’, spreekt de Heere, ‘Mij niet geloofd hebt, dat gij Mij heiligde voor de ogen der kinderen van Israël, daarom zult gij deze gemeente niet inbrengen in het land, dat Ik hun gegeven heb’ (Numeri 20:12). Als wij ongelovigen zijn, heiligen we de Heere niet; dan geven we Hem geen eer. Maar als we geloven, doen we het tegenovergestelde!

Laten we nu eens zien hoe Abraham God de eer gaf door zijn geloof.

Er zijn er die dit zó opvatten dat Abraham aan God de voorrang gaf boven al zijn twijfels en bezwaren. Gods Woord en getuigenis golden bij hem méér dan alle hinderpalen en bedenkingen die het ongeloof als even zovele onoverkomelijke moeilijkheden opwierp. Dit betekent dan zoveel dat de reden waardoor hij in zijn geloof gesterkt en niet door ongeloof in vertwijfeling gebracht werd, hierin lag dat hij God de eer gaf. God had de voorrang. Het

spreken van God woog oneindig zwaarder voor hem dan de grootste hindernissen en moeilijkheden die het ongeloof kon opwerpen. Ja, dit is werkelijk een geloofswerk! Daardoor worden alle redeneringen van het verstand en van het vlees het stilzwijgen opgelegd. God heeft gesproken, dat is genoeg! Laten dan alle vleselijke overwegingen en bedenkingen zwijgen voor het aangezicht van de Heere. Er is ook een meer gebruikelijke opvatting, die ons nog aannemelijker lijkt, namelijk dat Abraham God verheerlijkte en groot maakte door niet te luisteren naar het ongeloof, maar zich te sterken in het geloof. Hij nam Gods getuigenis aan en daarmee verzegelde hij dat God waarachtig was. Dat versterkte geloof had dus een grote invloed op Abraham.

Laten we deze belangrijke zaak nog wat nader bezien. Versterkt zijnde in het geloof, gaf Abraham God de eer.

a. Allereerst geldt dit voor Gods onnaspeurlijke *wijsheid*. Doordat Abraham niet aan de belofte twijfelde maar daarop heel rustig en veilig vertrouwde, verheerlijkte hij de wijsheid van

God op een bijzondere manier. Hij wist het en was er diep van overtuigd dat God wegen en middelen kon uitdenken om Zijn Woord te bevestigen en de belofte wáár te maken, hoe onwaarschijnlijk de zaken er ook voor stonden. Zo gaf Abraham er blijk van dat hij de wijsheid en het verstand van God erkende en eerbiedigde. Zijn gelovig vertrouwen sprak:

Uw wijsheid, Heer', Bestuurder van mijn zaken, zal 't al voorzien. U zult bestendig maken wat Gij ooit sprak. Geen middel zal ontbreken, nooit is Uw wijsheid, Heer! verlegen of bezweken. U weet door wijz' en tijd en middel te beramen, Uw Woord gestand te doen.

Mijn hoop zal niet beschamen.

b. Vervolgens gaf de aartsvader God de eer van Zijn *almacht*. Door op hoop tegen hoop te geloven, gaf hij de sterkste bewijzen van zijn erkenning dat God machtig was om Zijn beloften te vervullen. God zou de beloofde zoon van het wonder op Zijn tijd geven.

c. Abraham gaf aan God ook de eer van Zijn *algenoegzaamheid*. Hij liet zien dat hij God

erkende als de onuitputtelijke Bron, Die al zijn noden uit Zichzelf en met Zichzelf boven bidden en denken kon vervullen. Trouwens, bij het geven van de belofte was de Heere aan Abraham verschenen als de El-Schaddai, de Algenoegzame. Dit erkende Abraham. Zijn gelovend vertrouwen sprak daardoor:

*'k Vertrouw het alles toe aan El-Schaddai,
mijn Vader,
die Bron, die Volheidsader.
In Gods genoegzaamheid
ligt alles, wat de Heer mij ooit heeft toegezeid.*

d. Verder gaf Abraham God de eer van Zijn vrije en oneindige *goedertierenheid*. Deze wordt door het ongeloof veracht en versmaad. Door het ongeloof laat men zien dat men Gods vrijmacht en soevereiniteit niet wil erkennen. Het ongeloof wil iets in zichzelf hebben en zoeken, maar de gelovige omhelzing van de belofte is een bewijs dat men de vrije goedertierenheid en barmhartigheid van God eerbiedigt en erkent.

e. We mogen er nog aan toevoegen dat Abraham aan God de eer gaf van Zijn *waarheid* en *trouw*. Het ongeloof maakt God tot een leugenaar, maar het geloof eerbiedigt God als de Waarachtige en Getrouwe. God is geen man dat Hij liegen zou en geen mensenkind, dat Hem iets berouwen zou. Zou Hij spreken en het niet doen, zeggen en het niet bestendig maken? Abrahams geloof wist beter. Het zei:

*Waarachtige, Uw waarheid, mij gebleken
uit woord en werk, die van dezelve spreken,
verstrekt aan mij, aan 't ganse kerkgebouw,
een vaste rots van goddelijke trouw.
Ik wacht dan nu gerust de mij beloofde zegen,
nooit spraakt Gij door Uw doen Uw woorden
immer tegen;
neen, wat Gij hebt beloofd met Uwer waarheidsmond,
volbrengt Gij ook gewis, al is het niet terstond.*

f. Ten slotte gaf Abraham aan God de eer van Zijn *onveranderlijkheid*. Hij wist dat bij God geen berouw plaatsheeft, geen verandering, geen schaduw van omkering. Door het gelovig omhelzen van de belofte liet hij zien dat

hij God erkende als de HEERE, Die is Wie Hij is en Die zal zijn Wie Hij zijn zal. Zijn geloofsdaden spraken duidelijk:

*Gij zult Uw eed, van hulp aan mij te schenken,
niet varen laten, noch Uw trouwe krenken.
Uw doen zal zelfs Uw doen niet tegenspreken,
Uw trouw verbond zult Gij ook nooit verbreken.*

Zo gaf Abraham aan God de eer door al Gods deugden te erkennen, te eerbiedigen, te loven en te prijzen. Dit geloof gaf hem kracht en sterkte om blijmoedig, heilig en tot Gods eer op een tere en nauwgezette wijze voor de Heere te leven. Van grote kracht is de opmerking van Calvijn over onze tekst, als hij zegt: ‘Men moet opmerken dat men God geen groter eer kan geven dan wanneer wij Zijn waarheid door het geloof verzegelen. Daarentegen is het geen groter oneer dan wanneer de genade, door Hem aangeboden, verworpen wordt, of als men aan Zijn woord de autoriteit ontnemt. Daarom is dit in Zijn dienst het voornaamste hoofdstuk dat men Zijn beloften gehoorzaam zal aannemen. Het waarachtig dienen van God begint met het geloof.’

Welnu, dit is het heerlijke getuigenis, dat de apostel ons geeft van Abrahams geloof. Een getuigenis dat werkelijk wáár is! Wij hoeven alleen maar de hele geschiedenis van het leven van Abraham na te gaan, en dan zien we het onwrikbare geloofsvertrouwen van deze uitmuntende geloofsheld overal helder oplichten boven anderen. Het zou ons nu te veel tijd kosten om dit tot in bijzonderheden aan te wijzen, maar lees Genesis 12, 15, 17, 22 en andere Bijbelgedeelten er maar op na. Maar... nu wordt er misschien door iemand die zijn Bijbel kent, toch een tegenwerping gemaakt. Men denkt misschien: Hoe kan Paulus nu zo stellig zeggen dat Abraham niet door ongeloof aan Gods belofte getwijfeld heeft, terwijl we toch duidelijk in Genesis 17:17 lezen: ‘Toen viel Abraham op zijn aangezicht, en hij lachte, en hij zeide in zijn hart: Zal een, die honderd jaren oud is, een kind geboren worden; en zal Sara, die negentig jaren oud is, baren?’ Was dit geen twijfelen door ongeloof? En Sara, die op een soortgelijke wijze lachte, werd daarover immers bestraft? Zie Genesis 18:12-14.

Wij antwoorden hier echter op door te stellen dat dit een ander lachen was dan dat van Sara. Dit blijkt uit Gods verschillende manier van handelen tegenover deze beide echtgenoten. Het lachen van Sara werd door de Heere scherp bestraft, maar het lachen van Abraham droeg Gods goedkeuring weg. Dat mogen we afleiden uit het antwoord dat de Heere in de verzen 19 tot 21 gaf, en uit de naamgeving aan Izaäk bij deze gelegenheid. Het lachen is een teken van verrukkelijke blijdschap en aandoenlijke verwondering, maar ook van twijfel en spot. Het eerste was bij Abraham het geval. De Chaldeeuwse tekst vertaalt het daarom iets uitgebreider met ‘hij juichte’, en anderen vertalen het met ‘hij verblijdde zich’ of ‘hij verwonderde zich’.

Een en dezelfde uitdrukking krijgt soms een heel andere betekenis als ze op een andere manier en met andere gebaren wordt uitgesproken. Daarom kan en moet men dit spreken over Abraham - zoals uit de context ook duidelijk blijkt - niet als een bewijs van bittere spot en ongeloof opvatten, maar als een blijk van juichende aanbidding en bewondering.

Of ben u nog niet overtuigd en zegt u: ‘Maar Abraham schijnt toch aan de belofte te twijfelen, want in vers 18 zegt hij: ‘Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht!’ Geeft dit niet aan dat hij twijfelde aan de belofte dat uit Sara een zoon voor hem zou geboren worden? Mijn antwoord is: Nee, het is alleen maar een bewijs van Abrahams hartelijk gebed voor het geestelijke en lichamelijke welzijn van Ismaël. Hij bad dat Ismaël toch niet van de zegen uitgesloten zou worden en hij vroeg of de Heere Ismaël toch niet zou verstoten. Daarom blijft de uitspraak van Paulus van kracht: *En [Abraham] heeft aan de belofte van Gods niet getwijfeld door ongelof; maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer.*

Onderwijs

Nu zouden wij ertoe moeten overgaan om de waarheden die in de verhandelde stof liggen opgesloten om ons onderwijs te geven, wat nader te overwegen. Dat zijn er vele en ook heel verschillende, en daarom beperken we ons tot de twee die ongetwijfeld de belangrijkste zijn.

1. De eerste is dat niets beledigender is voor God en schadelijker voor de ziel dan het ongelooft, want daardoor twijfelt men aan Gods beloften.

2. De tweede is dat een krachtig geloof aan God de meeste eer geeft, want dat erkent Hem in Zijn deugden en volmaaktheden.

Deze twee waarheden zijn inderdaad van grote invloed op de hele praktijk van een christenleven. Ze zijn dus voor ieder van ons van het grootste belang. Ze brengen ook grote gevolgen met zich mee. We doen ze dan ook ernstig tekort, als we ze slechts vluchtig zouden behandelen.

Maar de weinige tijd die we nu nog hebben, laat de nodige bespreking ervan niet toe. Ik schuif die daarom liever op naar de volgende gelegenheid, wanneer ik - als de Heere wil en wij leven - tot u zal spreken. Laten we daarom de resterende tijd gebruiken om aan de hand van onze tekst en in verband met de gelegenheid van de bediening van het Heilig Avondmaal een woord van toepassing te spreken.

Toepassing

Mijn vrienden, de Heere schenkt aan Abraham, maar ook aan ons, de grootste en dierbaarste beloften van het Evangelie. Hij laat ze in de gemeente ook voortdurend bevestigen en verzegelen door de sacramenten. Dat is nog onlangs opnieuw gebeurd door de bediening van het Heilig Avondmaal. De grote vraag is daarbij: wandelen wij wel in de voetstappen van het geloof dat Abraham kende? Twijfelen wij aan Gods belofte, of zijn wij gesterkt in het geloof, gevende God de eer?

Ik zal mij nu alleen richten tot onze avondmaalgangers, en ik vraag u allen af: Hoe stond en staat u tegenover Gods belofte? Bent u genaderd in vertrouwen tot een belovende God in Christus? Mocht u de hand op de belofte leggen, en de Heere als het ware wijzen op de beloften van Zijn verbond? Hebt u geloofskracht ontvangen om de beloften gelovig te omhelzen, en gaf u daardoor aan God de eer die Hem toekomt? Wat is uw antwoord op deze vragen?

1. Allereerst een woord tot u die heel gerust en zorgeloos tot het Avondmaal bent gekomen. U bent daar met een vrijpostig en ingebeeld vertrouwen verschenen. Bedrieg u niet door te denken dat u Abrahams voetstappen drukt, omdat u zonder twijfel en met een gerust vertrouwen tot het Avondmaal bent gekomen. U zou uzelf op een jammerlijke en rampzalige manier misleiden, als u zich hierop liet voorstaan. Velen zullen met een dergelijk oppervlakkig vertrouwen verloren gaan. Uw vertrouwen, of laat ik liever zeggen uw zorgeloze inbeelding, verschilt hemelsbreed met het ware en zaligmakende geloofsvertrouwen van vader Abraham. Dat zou ik op vele manieren kunnen aantonen, maar ik wil u nu alleen doen stilstaan bij de volgende drie zaken.

a. Wat de *oorsprong* betreft, verschilt het ware geloofsvertrouwen van een oppervlakkige inbeelding en een vrijpostig vertrouwen. Het ware geloofsvertrouwen komt voort uit het levend zien van de rijke en algenoegzame Christus. Dan mag het vrije, trouwe en onveranderlijke werk van een belovende God

in Christus gezien worden. Dat vertrouwen wordt gewerkt door de Heilige Geest en het wordt uitgeoefend in veel strijd tussen geloof en ongeloof. Dat gaat ook gepaard met veel worstelingen, waardoor de ziel meermalen moet uitroepen: ‘Ik geloof, Heere, kom mijn ongeloof te hulp.’

Maar, zorgeloze belijder met de mond, wat kunt u zeggen over uw zogenaamde vertrouwen? Hoe bent u eraan gekomen? U had immers nooit enige kennis waardoor u aan uzelf bent ontdekt. Nooit zag u werkelijk de dierbaarheid en gepastheid van Christus voor u. En wat weet u van het worstelen en bidden om het geloof? Wat weet u van de strijd tussen geloof en ongeloof? U vertrouwt altijd, nooit twijfelt u.

b. Ook wat betreft de *grond* waarop het rust, verschilt uw lichtvaardige vertrouwen van het ware en oprechte geloofsvertrouwen. Sommigen denken daar helemaal niet aan, en zouden niet kunnen zeggen welke grond zij voor hun vertrouwen hebben. Zij gaan gewoon uit van een vaststaand feit. Anderen die er zich wel rekenschap van geven, vertrouwen op

veel schijnredenen, die echter heel bedrieglijk zijn. De een vertrouwt op zijn deugzaamheid en oppassendheid. Een ander maakt een grond van zijn doen van belijdenis en zijn godsdienstigheid, van zijn gang naar het Avondmaal, en zo voort. Weer een ander rekent op Gods barmhartigheid, en wat dies meer zij. Maar het waarachtige geloofsvertrouwen rust alleen op de vrije en genadige toezegging door God. Dat vertrouwen rust op de aanbieding van God in het Evangelie, zoals die aan zondaren wordt gedaan. Buiten deze vrije belofte vindt een oprechte ziel voor zichzelf geen grond om ook maar enig vertrouwen op iets te stellen. Zij ziet immers bij het ontdekkende licht van de Geest zoveel goddeloosheid, zoveel walgelijkheid en zoveel verkeerdheid in haar beste gestalten en werkzaamheden! Daardoor blijft er voor haar niets anders over dan de vrije genadebelofte van een ontfermende God in Christus. Alleen daarop kan de ziel rusten.

c. Ook in de *uitwerking* is het verschil verbazend groot. Het ware geloofsvertrouwen is reinigend en heiligend; het geeft God de eer. Naarmate er meer van dit vertrouwen is, naar

die mate wordt de ziel ook kleiner en armer in zichzelf, en ook zoveel teerder en nauwgezetter in ware godsvrucht. Maar uw lichtvaardige vertrouwen - ik beroep mij op uw geweten! - zorgt ervoor dat u lossier in levensstijl en zorgelozer wordt, naarmate uw lichtvaardigheid groter wordt. Zo krijgt u steeds minder indrukken en wordt u hoogmoedig en trots!

Ziet u dan niet, zorgeloze avondmaalganger, hoeveel uw hardnekkige inbeelding verschilt van het ware geloof? Bent u zó aan het Heilig Avondmaal geweest? Hoe zwaar hebt u dan gezondigd. Als u daar zonder indrukken was en zonder ware gelovige werkzaamheden, dan hebt u uw oordeel bijzonder verzwaaard. U hebt daar voor God, voor engelen en voor mensen gehuicheld, want u deed alsof u als een vloekwaardige en doodschuldige zondaar naderde. U deed alsof u de eeuwige gerechtigheid van Christus, die u daar werd aangeboden, door het geloof omhelsde en aannam. Maar intussen kende uw hart niets van al deze dingen en was u er afkerig van. O, moge het u gegeven worden om de Heere

te voet te vallen, uw schuld te zien, die te belijden en met uw zondige avondmaalsgang tot Hem te vluchten, Die de sacramenten op een volmaakte wijze gebruikt heeft. Smeek Hem of Hij ook voor zondige en onwaardige avondmaalgangers een algenoegzame gerechtigheid wil verwerven. Deze Jezus, in Wie alle gerechtigheid is, wordt u nu nog aangeboden in al Zijn volheid. Neem toch tot Hem de toevlucht.

2. Misschien moet iemand onder u zeggen: 'Op de vraag of ik in de voetstappen van het geloof van vader Abraham wandel, moet ik volmondig 'nee' zeggen. Het is er bij mij heel ver vandaan dat ik zou durven zeggen in het geloof gesterkt te zijn. Ik durf niet eens te zeggen of ik wel geloofd heb, want ik word voortdurend door twijfel en ongeloof heen en weer geslingerd. Toen er over de aard van de twijfel gesproken werd, dacht ik al: Dat is nu juist mijn bestaan! Wat word ik toch heen en weer geslingerd. Ik weet dikwijls niet wat ik voor waar mag aannemen en wat ik geloven zal. Soms straalt het Evangelie mij toe als ik

zie hoe vrij, hoe waar en hoe welmenend het is; en dan kan het niet anders of ik moet heel mijn vertrouwen op de beloften stellen. Maar helaas, er komen dan direct zo veel overleggingen en bedenkingen bij mij op dat ik dit niet durf doen. Zo ging het mij ook wat het Avondmaal betreft. In gehoorzaamheid aan Gods bevel en instelling heb ik mij aan de tafel gezet, maar in plaats van versterkt te worden, kwam de twijfel nog sterker naar boven. Ik ben dus heel ver van Abraham verwijderd, en druk zijn voetstappen helemaal niet.'

Sta mij toe dat ik tot mensen die zo denken, het een en ander zeg. Mag ik u vragen: Is er niets geweest tijdens de bediening, waardoor u toch enigszins bemoedigd werd om te geloven? Herinnert u het zich eens. Was Christus voor u toch niet enigszins aanwezig? Zag u niet iets van Zijn volheid en bereidwilligheid, ook voor u? Zag u niet iets van Jezus' liefde tot zondaren? En zag u niet iets van de liefde van de Vader, Die Hij toonde door Zijn Zoon zo diep te laten vernederen? Erken toch het meest geringe van deze zaken en laat dat tot uw

bemoediging zijn.

En als het zo is dat u niet versterkt bent geworden in het geloof, maar juist nog meer ging twijfelen, laat dat dan tot uw beschaming en verootmoediging dienen. Het is immers heel erg om God door uw ongeloof tot een leugenaar te maken, en Hem te wantrouwen Die Zijn beloften met een eed bevestigt. Wat zal de Heere nog méér voor u doen? Hij geeft u Zijn Woord, en dat moest al genoeg voor u zijn, want de Amen, de ware en getrouwe God, spreekt! Maar dat niet alleen, want Hij bezweert en bevestigt Zijn Woord zelfs met een eed! En ja, alsof dat nog niet genoeg was, geeft Hij ons zichtbare en tastbare bewijzen, opdat wij zouden voelen, proeven en smaken. En als u ondanks dit alles toch nog twijfelt, is dat dan niet een verschrikkelijke zonde?

Maar ik zal nu niet verder spreken over de zonde van een dergelijk ongeloof, maar hoop dat bij een volgende gelegenheid te doen, als de Heere wil en wij leven. Ik zeg nu alleen dat u geen enkel voorwendsel meer hebt voor deze zonde van ongeloof. O, mocht u uw schuld hierin toch duidelijk inzien! Probeer het niet

goed te praten, maar besef dat uw ongeloof veel méér dan uw vijand is.

3. Misschien zijn er onder u die zeggen: 'Ik kan niet ontkennen dat ik toch wel met enige vrijmoedigheid aan het Avondmaal mocht aanzitten. Mijn ziel was wel gebonden en vol zonden en schuld, maar ik mocht toch komen. Ik mocht de vrijheid van de genade erkennen en geloven dat God mij Zijn verbond aanbood; ik mocht geloven dat Christus voor zondaren gestorven is en dat ik als een zondaar, als een goddeloze genodigd werd. Ik ging op de uitnodiging in, en ik mocht Christus - hoe zwak ook - aannemen. Maar ach, ik weet niet wat ik hiervan denken moet, want in plaats dat ik in het geloof versterkt werd, ben ik nog meer gaan twifelen.'

Ik vraag u: Hoe komt dit? Is het niet omdat u direct weer luistert naar wat de vijand en het ongeloof te zeggen hebben? In plaats van gelovig voor ogen te houden wat u gezien hebt in het gekruisigde lichaam en het vergoten bloed van Christus - dat voor u gebroken en vergoten werd - ging u toch weer staren

op uw onwaardigheid en slechtheid! Nu het Avondmaal achter u ligt, behoort u daar meer sacramenteel mee om te gaan. Dan zou u de versterkende kracht van het sacrament méér ondervinden.

4. Laat mij ook nog een opwekkend woord mogen spreken tot u, treurende en neergebogen zielen. U zat moedeloos of vol ongeloof aan de tafel van het verbond, of u gebruikte het Avondmaal met meer bemoediging. Maar nu, na het Avondmaal, wordt u weer heen en weer geslingerd door het ongeloof.

Ik wil u ertoe oproepen om tot versterking van uw geloof werkzaam te zijn met het sacrament. Laat dan nu in uw herinnering terugkomen wat u aan de tafel van het verbond gehoord, gezien en gedaan hebt.

a. Wat hebt u gehoord?

U hebt Gods stem gehoord, die u tot geloof opriep. Het was: ‘Neem, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken is, doe dat tot Mijn gedachtenis.’ En wat de drinkbeker betreft: ‘Drink allen daaruit, deze drinkbeker is

het Nieuwe Testament in Mijn bloed, dat voor u en voor velen vergoten wordt tot vergeving der zonden. Doe dat, zo dikwijls als u die zult drinken tot Mijn gedachtenis.'

Dat is met de woorden van het formulier: 'Zo dikwijls als u van dit brood eet en van deze drinkbeker drinkt, zult u daardoor, als door een gewisse gedachtenis en pand, vermaand en verzekerd worden van deze Mijn hartelijke liefde en trouw jegens u, dat Ik voor u (daar u anders de eeuwige dood had moeten sterven) Mijn lichaam aan het hout van het kruis in de dood geef, en Mijn bloed vergiet, en uw hongerige en dorstige zielen met dit Mijn gekruisigde lichaam en vergoten bloed tot het eeuwige leven spijs en laaf, even zeker als een ieder dit brood voor zijn ogen gebroken, en deze beker hem gegeven wordt, en u die tot Mijn gedachtenis met uw mond eet en drinkt.'

In deze woorden ligt toch een goddelijke verklaring, een schenken van de vrijheid door de God van hemel en aarde, Ja, er ligt een goddelijk gebod in om te geloven. Ik zeg u: God geeft u niet alleen vrijheid om te geloven, maar het is ook Zijn gebod. En nu komen er

bezwaren bij u op, zoals: Zou ik wel mogen vertrouwen, zou zo'n slecht en schuldig mens als ik ben, Christus aan mijzelf mogen toe-eigenen? Als die bezwaren komen, herinnert u zich dan waartoe God u de vrijheid geeft, wat Zijn bevel is en wat u tijdens het Avondmaal gehoord hebt. Laat dit dan tot versterking van uw geloof dienen.

b. Wat hebt u bij de bediening van het Avondmaal gezien?

Het lichaam van Christus werd voor uw ogen gebroken, Zijn bloed werd uitgedronken. Dit gebeurde voor u! De predikant brak het brood voor u, de wijn werd voor u in de beker gegoten en die beker werd u in handen gegeven. Dat was geen lege ceremonie, dat waren geen zinloze tekenen. Nee, God verzegelde daardoor dat Hij de Heere Christus - Zijn gekruisigde lichaam en Zijn vergoten bloed - aan u gaf om dat te gebruiken. Laat het steeds weer daaraan denken tot uw bemoediging mogen zijn. Wat zal God nog méér doen dan dat Hij het u in uw handen te tasten en te voelen geeft? Het werd u persoonlijk overhandigd. Toen Thomas,

de ongelovige Thomas, de wonden van de Zaligmaker zag en Hem met zijn handen mocht aanraken, was hij niet ongelovig meer, maar riep uit: ‘Mijn Heere, en mijn God.’ Zult u dan nog ongeloviger zijn dan Thomas?

c. Ten slotte moet u zich ook herinneren wat u bij het Avondmaal gedaan hebt. U hebt het brood en de wijn genomen, gegeten en gedronken. Deze daad van u was een verklaring dat u de enige offerande van Christus, aan het kruis geschied, aanvaardde als de enige grond van uw zaligheid. Houdt u zich daar dan niet aan?

Laten de terugkerende gedachten aan deze dingen een aansporing voor u zijn tegen alle bezwaren en redeneringen van het ongeloof in. Blijf niet twijfelen over de waarheid, de trouw en de zekerheid van Gods belofte, die Hij met een eed verzegeld heeft, maar geef God de eer die Hem toekomt. Laten Zijn Woord en de eed die Hij zweert, in uw leven en bij de bediening van het Avondmaal toch de voorrang in uw leven hebben.

5. En u die tijdens de bediening van het Avondmaal met een sterker geloof werkzaam was, u zult toch ook moeten erkennen dat er nog veel zwakheid is in uw geloof en dat u nog steeds te maken hebt met de twijfels van het ongeloof.

Hoe genadig is dan ook uw Ontfermer dat Hij tot versterking van het geloof Zijn Heilig Avondmaal ingesteld heeft, en dat Hij het nog steeds onder ons laat bedienen. Laten we dankbaar zijn dat God zo goedertieren en vol ontferming met ons wil handelen, en laten we Hem daarom met eerbied verheerlijken.

Is uw geloof versterkt en verlevendigd? Laat dit dan ook in de beoefening ervan opgemerkt worden. Laat God meer verheerlijkt en groot gemaakt worden, vooral door uw gelovig aanvaarden en gebruikmaken van de beloften. Deze zijn voor u opnieuw aan het Avondmaal verzegeld. Dat geldt voor Gods beloften in het algemeen en ook voor datgene wat de Heere tot u in het bijzonder gesproken heeft. Span u daarom in om God méér te kennen en te erkennen in Zijn trouw en in Zijn algenoegzaamheid, om zo Abrahams

voetstappen te drukken in een levenswandel die Gods eer en verheerlijking op het oog heeft.

Bij een volgende gelegenheid hoop ik een poging te doen om de bezwaren op te lossen, die het ongeloof opwerpt tegen Gods beloften in het algemeen of tegen beloften die de Heere in het bijzonder tot u gesproken heeft.

Nu eindig ik door u toe te roepen:

*Welzalig, die gelooft onzichtb're grote zaken
op 't enkel Woord van God. God zal ze
waarheid maken,
ons doen naar ons geloof. Vertrouw op
Abrams God.
Zo erft u Abrahams heil, zijn deel blijft
steeds uw lot.*

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

Deze antwoordkaart in envelop zenden naar: (voldoende frankeren)

Pieters Media bv
Voorstraat 5
4503 BH GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 12,- per jaar (10 ex.)

**Opgave nieuwe abonnees en
adreswijzigingen aan:**

Pieters Media bv,
Voorstraat 5,
4503 BH GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl